

משנה לחן שלמה

בס"ד

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מרן גאון ישראל

הינוקא

גליון עשיר תוכן לשולחן השבת

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת אחרי-קדושים תשפ"ז 275

פזינים על הפרשה

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבנו שליט"א

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן ערכונים על הנעשה בבית מדרשו, ב"קו הינוקא" 03.550.2228

היודע בחלוקו להפנו

והוא כמבואר בענין זה בספר עקדת יצחק (שער סו) שבעבודת הכהן גדול ביום הכפורים היו עולים ומתעלים כל ישראל למדרגת המלאכים, להיות כולם כהני ה' ושלוחיו כמו הכהן הגדול, וחזקה על שליח שעושה שליחותו (עירובין לא ע"ב), ועיקר הדבר הוא להפוך כל המדות שיהיו טפלים ובטלים לתכליתם, לשרת לפני הקב"ה, ולזה צריך חכמה גדולה במזג מידות האדם, שידע האדם כיצד להפך מידותיו שהתרגל בהם מנעוריו ונעשו כלבושיו ממש, להפך אותם בכל עת כפי ענינו עבור תכלית קדושתם לשרת לפני הקב"ה, וכענין שאמר רבי יוחנן במסכת שבת (בדף קיד ע"א), איזהו חכם, היודע בחלוקו להפכו, ולזה מרמזים בגדי הלבן ששימש בהם הכהן לפני ולפנים, שהם כנגד הזמנים שצריך עסק האדם בעבודת הבורא ב"ה להיות יותר בענינים הרוחניים, וכנגד זה בגדי הזהב מרמזים על הזמנים בהם צריך עסק האדם בעבודת הבורא ב"ה להיות יותר בענינים הגשמיים, ומתוך שבתמורות ותהפוכות העתים מהפך האדם מידותיו מזה לזה, נעשה כולו קודש לה' ב"ה הן בגשמיית הן ברוחנית.

חמש חליפות שמלות

והוא מה שנתן יוסף הצדיק לבנימין חמש חליפות שמלות יתר על אחיו ולא חשש לקנאתם, מפני שרימו לו בזה על מרדכי הצדיק העתיד לעמוד מזרעו שיצא מלפני המלך בחמשת לבושי מלכות, כמו שאמר רבי בנימין בר יפת במסכת מגילה (בדף טו ע"ב), וביאר רבי משולם צבי גרוס בספר עטרת צבי (פ' ויגש) שרימו בזה על עבודת הכהן גדול בבית המקדש שיעמוד בחלקו של בנימין, שבעבודתו יחליף בגדי ויטבול חמש פעמים, ובזה לא חשש יוסף שאחיו ישנאו אותו או יקנאו בו, שהרי יהיה זה גם להם לטובה, כי יתכפרו בזה עוונות ישראל, והוא כמו שכתב האמרי אמת (בדו"ש לפירוש, שנת תרע"ט) שכח ימי הפורים שהם כמו יום הכפורים, כמו שאמר רשב"י בתיקוני הזוהר (בתיקון כא, דף נז ע"ב), הוא במה שמתקנים אנו בהם מה שטען המן על ישראל "ישנו עם אחד מפורד ומפורד" (אסתר ג, ח), ששורש מה שישראל מפוזרים אחד מחברו הוא מה שהאדם בעצמו מפורד ואינו בשלמות, שבאדם יש חמש כוחות, נפש רוח נשמה חיה יחידה, וכנגדם נלחם עמלק בישראל חמשה פעמים, כמובא במכילתא (פ' בשלח, מס' דעמלק א) בשם רבי יהודה הנשיא, שרצה עמלק לשלוט בכל חמשה הכוחות שיש לישראל, וכאשר גברו ישראל על עמלק זכו לחמשת כוחות אלו, שכנגדם הם חמשת חליפות בגדי הכהן גדול וטבילותיו ביום הכפורים, כמו שכתב בעל הטורים (טז, יד), שהם לבושים לעלות ולהתעלות בהם בדרכי הקדושה, שבהם ועל ידם יכולים ישראל לפשוט צורה וללבוש צורה כפי הצורך, שאף כאשר נמצא אדם במקום הנמוך ביותר יכול הוא לצאת מהטבע ולהגיע להתפשטות הגשמיות, והם ענין החמשת חליפות שמלות שנתן יוסף לבנימין, וכן חמשת הבגדים בהם יצא מרדכי מלפני המלך. וכן האריך בזה המהר"א מזידיטשוב בספר בית ישראל (פ' ויגש), וביאר שכן הוא דרך המלכת הבורא ב"ה בעולם, ששינוי הזמנים והעתים הם לצורך יחוד העולמות ותיקון מידת המלכות בכל קומת המידות, ולזה צריך האדם לפשוט צורה וללבוש תורה תמיד בכל תהפוכות ומאורעות העולם, עד שתהיה קומתו שלמה כולה בשפע אור מידת מלכותו יתברך שמו, ויאיר אור הקב"ה מלמעלה עד לתחתית המדרגות כולם באחדות שלם.

ורחץ ולבשם

פְתַנְתָּ בַד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ... בְּגָדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמִּים אֶת בְּשׂוּרֵי וּלְבַשְׁם (טז, טז). כתב רש"י (טז, טז) שעבודת יום הכפורים טעונה טבילה בכל חליפות הבגדים, מזהב ללבן ומלבן לזהב, שחמש פעמים היה מחליף הכהן גדול מעבודת פנים לעבודת חוץ ומחוץ לפנים, ומשנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה, והוא מדברי התורה כהנים (בפ' אחרי מות פרשה א, תחילת פ"א, אות יב). וכתב רש"י (טז, טז) עוד, שלכך כתבה זאת התורה כאן בתחילת עבודת הכהן גדול ביום הכפורים, ללמדנו שכאשר פשט בגדי זהב שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש בגדי לבן לעבודת היום, טעון טבילה בחליפת הבגדים, ושנתה זאת שוב בסוף עבודת היום, כנאמר שם (טז, טז) "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם", ללמדנו שגם כאשר משנה מבגדי לבן לבגדי זהב טעון טבילה. וביארו הרא"ם והגור אריה (טז, טז) שהוא מדברי הגמרא במסכת יומא (בדף לב ע"א), שאם כתבה זאת התורה רק כשמשנה מבגדי לבן לבגדי זהב, לא למדים היינו מכך שקל וחומר הוא לכאשר משנה מבגדי זהב לבגדי לבן, מפני שבגדי זהב חמורים יותר, שכפרתן מרובה, שמשמשים בכל השנה לכפר בעבודת בית המקדש, מה שאין כן בגדי לבן המשמשים לכפר רק בכהן גדול ביום הכפורים, ואם כתבה זאת התורה כאשר משנה מבגדי זהב לבגדי לבן, לא היינו למדים שקל וחומר הוא כאשר משנה מבגדי לבן לבגדי זהב, שכן בגדי לבן חמורים יותר, שמשמשים לכפר לפני ולפנים בקודש הקדשים, מה שאין כן בגדי זהב שאינם משמשים לפני ולפנים, ולפיכך הוצרכו שניהם.

עילוי קדושה

והחתם סופר בתורת משה (טז, טז) נתן טעם למה שהוצרכה הטבילה מקדושה חמורה של העבודה לפני ולפנים, לקדושה קלה של העבודה בחוץ, מפני שכאשר מתקדש אדם בקדושה יתרה, בזה עולים ונתעלים גם כל שאר מצוותיו ועסק תורתו שרגיל הוא בהם תמיד, שהרי כעת זה האדם העושה אותם כבר נתקדש ונתעלה מאד, ולכן צריך טבילה עבור עילוי הקדושה. ובפירוש המהר"י מבעלזא (פ' אחרי מות) ובספר נחלת אברהם (פ' אחרי מות) כתבו, שבזה לימדה אותנו התורה שגם אם יש לפעמים זמנים מיוחדים בהם האדם מתעורר יותר מהרגיל, בכל זאת צריך הוא באמת להתחזק בכל עת ובכל מצוה לעשותה בהתעוררות הגדולה ביותר שביכולתו, ולא יחלק כלל בין מצוה למצוה, וכמו שאמר רבי במסכת אבות (ב, א) 'הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות', והוא כדברי שלמה המלך במשלי (ה, ו) 'אורח חיים פן תפלו, נעו מעגלותיה לא תדע', שאי אפשר לאדם לידע דרכי המצוות, איזוהי הקלה ואיזו החמורה, ולכן צריך לדקדק לקיים כל המצוות בשווה ממש. שהרי בכל שנה כאשר היה הכהן גדול נכנס לפני ולפנים לבית קודש הקדשים היה משיג שם השגות גדולות בדרכי התורה וידיעתה, כמובא בכל ספר היכולות מה שהשיג רבי ישמעאל כהן גדול, ולכן צוה ה' יתברך על קידוש ידים ורגלים וטבילה גם כשמשנה הכהן גדול עבודתו מבפנים לבחוץ, להורות לנו שאין חילוק כלל בין מצוה למצוה.

ואלה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת גאולה בת דינה, דוד בן חנה, ראו דוד דרוור בן רונית, רוזט שושנה בת אסתר, נחמן חוטה בן נעומי. לרפואת: רבקה בת דינה.

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני 03-3765444
זמין בימים א'-ה' בין השעות 9:00-20:00
דוא"ל: contact@hayanuka.com
לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com
יד' להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

זמני שבת

רבונו תם	צאת שבת	כניסת שבת	ירושלים:
20:41	19:50	18:39	
20:38	19:49	18:57	בני ברק:
20:41	19:51	18:59	חיפה:
20:39	19:49	18:58	באר שבע:

תורת שלמה

מאמרים משיעורי הענפים
של רבנו שליט"א

"הנה המלכים נועדו" (תהלים מזח, ה)

חלק ב'

משיעור יום א' ה' אלול תשע"א

א

יוסף, בכדי לבוא בו ועל ידו להמשיך הרחמים בתפילה, שתתייחד בה האמונה בחיצוניותה שמצד השגחת ה', עם פנימיות האמונה שמצד רחמי ה' ב"ה על הנבראים באשר הם, עד שיבוא בזה להצדיק את ה' ב"ה על כל המעשים כולם בדיבור התפילה.

ג

והוא דרך המשכת אור הגאולה לעולם, שבחיבור מדרגות יוסף ויהודה הנעשה בדיבור התפילה כאשר הוא בשלמות כראוי, מגלים הרחמים וזוכים לגאולה, וכענין הכתוב 'כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו', כי פנימיות האמונה שמצד דבקות המחשבה ברחמי ה' ב"ה על כל המעשים כולם באשר הם, הוא למעלה מהבנת שִׁקְל האדם, ושלא כענין חיצוניות האמונה בהשגחת ה' ב"ה על כל המעשים כולם, שיכול האדם להשיגה בדעתו והבנת שכלו, ועיקר ניסיון האמונה, שהיא למעלה מהשכל, היא באמונה ברחמי ה' ב"ה שהם ללא קץ, וזהו מצד פנימיות האמונה, והיא עיקר דבר האמונה. ובה יכול האדם לכוין בדיבורי התפילה שיהיו מקושרים ואחוזים בפנימיות ליבו, והוא נקרא דיבור מתוקן ושלם, שהוא דיבור המתקבל ושיש בו שלום בין המדבר לשומע, שמתוך שיש בדיבור טוב ורחמים מתקבל הוא גם בלב האדם וגם לפני הקב"ה, ובה נשפע היחוד בין הנהגת שם אדנות ב"ה שבעולם הזה עם הנהגת שם הוי"ה ב"ה שבעולמות העליונים, ומאיר ונשפע אור הגאולה לעולם.

ויש בזה מדרגות רבות לאין קץ כפי תכלית שלמות היחוד וגילוי הרחמים הנשפעים לאדם בדיבורי תפילתו, ותכלית שלימות יחוד הרחמים עם הדיבור הוא כאשר מכח האמונה ברחמי ה' יתברך מעורר האדם רחמים על המלכות ועל השכינה הקדושה, שגדול כח התפילה זו לעורר הגאולה השלמה. כי נודע שעיקר הצער תלוי במידת הרחמנות, שכפי שיעור הרחמים כך הוא שיעור הצער, שהרי טבע הרחמן להצטער מצרת האחר, והאכזר לעומתו אין כואב ליבו מצער בריה אחרת, נמצא שמי שהוא רחמן יותר בודאי יצטער צער גדול יותר בראותו צער חברו, וכפי יחס זה בודאי כן הוא כלפי הקב"ה עצמו, שמאחר הרחמנותו היא ככל מידותיו שהם ללא תכלית וללא קץ, כמו כן גם כן כואב וצער מכל צער שיש לאדם הוא לאין שיעור. וכאשר מאמין האדם ברחמי ה' ב"ה בדרך זו ונתקקת אמונה זו בליבו כראוי, ממילא יכול הוא לשער בדעתו את צערו של ה' יתברך על כל כאב שיש לכל בריה באשר היא, וכפי שזוכה לזה האדם יותר ונעשה רחמן גדול יותר, כן יצטער יותר בצער האחר באשר הוא, כאשר יראה כאבו.

ודרך רחמים אלו נמשכים בלב האדם בכח התפילה, שזוכה האדם בתפילתו להרגיש את צער השכינה הקדושה המשתתפת יחד עם ישראל בצערם שבכל הגלויות, וכאשר מתבונן בזה האדם היטב, הנה אף שבודאי מרחם הוא גם על עצמו בכל משאלות ליבו שמצפה ומבקש בתפילתו, עם כל זה מתוך שמאמין הוא באמת בעוצם רחמנותו יתברך שמו כפי מידת רחמנותו שהיא ללא גבול, הרי שמבין הוא שהרחמים על צער השכינה גדולים הם יותר ויותר מצערו הפרטי, ולכן מכוין בתפילתו על צער השכינה יותר מצער עצמו, ומעורר בזה רחמים על המלכות של ה' ב"ה הנמצאת בהסתר ואין הרחמים מגולים, ובה הוא שלמות הדיבור שיכול לעורר הגאולה השלמה שתתגלה מהרה בימינו.

ד

וצריך כל אדם להרגיל עצמו תמיד לילך בדרכי האמונה בשלמות כראוי כפי כל האמור, וילך ויתעלה מתוך כך יותר ויותר בשלמות דבור התפילה, שיהיה יכול להמשיך בה ועל ידה הרחמים לעולם ולהביא הגאולה. שהאמונה והתפילה משולבים ותואמים יחדיו זה בזה, וכנאמר במשה בעת מלחמת בעמלק "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש" (שמות יז, יב), ותרגם וביאר אונקלוס שהיו ידיו פרושות בתפילה השמימה, כי האמונה היא תכלית בנין התפילה, והתפילה היא תכלית בנין האמונה. ומה שרחוקים בני האדם מאד מאד מדרכי התפילה ברחמים ותחנונים ונעלמה מהם דרך המשכת הרחמים בעסק התפילה הוא מפני שנתקלקלה אמונתם מאד בפנימיותה, ואינם יודעים כלל כיצד לקשר האמונה אל ליבם בפנימיותם כפי מקומם ומדרגתם, ובה נתעלמה מהם הרחמנות ונתרחק ליבם מדרכי האמונה באמת.

כי עיקר האמונה היא שיאמין האדם שכל אשר נעשה עמו הוא לטובתו השלמה בזה ובבא, בגשמיות וברוחניות, וידע ויבין באמת שכל קורות חייו לטובתו האמיתית ונסתבבו בעבורו מהשמים. והיא מדרגה גדולה מאד, וכשיודע זאת האדם נעשים חייו כעין עולם הבא, ואין כל אחד זוכה לזה, וצריך כל אחד לקשר האמונה לליבו כפי מדרגתו באמת, שאז יקנה קנין אמת בדרכי האמונה. ובכדי שילך האדם כראוי וכנכון בדרכי האמונה, צריך הוא לידע שלא יועיל לו לקנות האמונה מתוך שיתאמץ וישתדל תמיד לחשוב בדעתו שהקב"ה נתנם עליו לטובתו, שבזה לא יפתחו חדרי ליבו לדרכי האמונה כלל, וכל שכן וקל וחומר אם מנסה להתעלם כביכול מצרתו ויגונן בעת התפילה,

תכלית שלימות דיבור התפילה הוא שתהיה בדרך רחמים ותחנונים, כפי שאמר רבי שמעון בן תנאל במשנה אבות (ד, ב.) 'כשאתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ב"ה', שהוא דרך הדבקות כראוי במדת המלכות האחוזה ואחוזה בדיבור הפה, כמו שפנתה ואמר אליהו בהקדמת תיקוני הזהר (בדף י"ז ע"א) 'מלכות פה', היינו שלא יבוא האדם לתפילה בדרך הנהגת מידת הדין ומצד הדינא דמלכותא, מתוך שנדמה לו בתפילתו שמוכרחים כביכול משמיא למלאות בקשתו כפי ראות עיניו דווקא, ומעיין הוא בה בדרך השגחת ה' יתברך אם יתן לו משאלות ליבו אם לאו, אלא תהיה כל עיקר מהות התפילה בדרך רחמים ותחנונים, שידע ויבין שכל מה שסיבבוהו משמים לבוא לעמוד בתפילה הוא בכדי למלאות בתפילתו את חסרון השכינה ולגלות מידת מלכותו יתברך שמו בעולם כראוי, שהוא עיקר ושורש כל חסרון שבעולם, ובה נמשכים הרחמים בדרך התפילה, שהוא שלמות גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם.

והוא מדרגת יהודה שירש למידת המלכות, שהרי ברכו יעקב אביו קודם מיתתו 'לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים' (בראשית מט, י), שְׁמֵדָד שיצא ממנו יעמוד מלך המשיח שיכונן את מלכותו יתברך שמו בעולם בתכלית השלמות כראוי, ועיקר הדבר הוא שלמות גילוי ה'מלכות פה', שהוא דרך התפילה ברחמים ותחנונים בעבור עסק גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם כראוי, שיגלה זאת משיח. ובכדי לבוא למדרגת תפילה זו ניגש יהודה ליוסף, כנאמר (בבראשית מד, יח) 'ויגש אליו יהודה', שדרשו זאת בבראשית רבה (ג, ג.) שאין הגשה אלא לתפילה, והיתה מטרתו בזה בכדי לבוא לשלמות מדת המלכות שמצד מדתו, וכענין שדרשו שם בבראשית רבה (ג, ג.) שעל אשר ניגש יהודה אז לדבר עם יוסף נאמר בתהלים (מח, ה) 'כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו', ובה נעשה שלמות יחוד שמו יתברך, ונמשכו הרחמים בעולם.

ב

שמדרגת יהודה הוא מצד שלמות הפה שכנגד מידת המלכות והנהגת השם אדנות ב"ה שבעולם הזה, ומדרגת יוסף הוא מצד שלמות הלב שכנגד מידת הרחמים והנהגת השם הוי"ה ב"ה שבעולמות העליונים, וכאשר נגש יהודה ליוסף נתקשרו העולמות יחדיו, שהוא שלמות היחוד, כמו שאמר רבי יהודה בזהר ויגש (בדף ר"א ע"א וע"ב), ובה נמשכו הרחמים לעולם. שקודם שנגש יהודה ליוסף היתה מידת הדין מנוחה בין האחים, אבל לאחר מכן נמשכו הרחמים ונתגלה אליהם יוסף ונעשה ענין השלום, והכל מתוך שלמות דיבור התפילה ברחמים ותחנונים עבור עסק גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם, שמתוך שנגש יהודה ליוסף נתייחדו ונתחברו בדיבור התפילה דרך הרחמים שמצד פנימיות האמונה, עם דרך השגחת ה' ב"ה שמצד חיצוניות האמונה, ונמתקה בתפילה זו דרך הנהגת מידת הדין, ונמשכו ונתגלו הרחמים בעולם.

ועיקר הדבר הוא שיבוא האדם מתוך התפילה להצדיק את דרך הנהגת ה' ב"ה בכל המעשים שבעולם, שהוא שלמות היחוד הנעשה בתפילה ומשפיע השפע. שמה שחלוק האדם בליבו ורחוק מכוונת התפילה הוא מפני שאין לו את עיקר האמונה, שהיא האמונה ברחמי ה' ב"ה, שידע ויבין שבודאי כל אשר נעשה בעולם הוא רק עבור תכלית טובה הנצחיית באמת לעולם כולו בכלליות ובפרטיות, והעצה היעוצה לזה היא התפילה עצמה, שמתוך התפילה נגלים לאדם דרך האמונה ברחמים אלו, שמקרב ומייחד בתפילתו את האמונה ברחמי ה' עם האמונה שבהשגחת ה' גילוי מלכותו בעולם, ומתוך כך נתייחדים בתפילתו שם הוי"ה שמצד האמונה בגילוי הרחמים בעולם, עם השם אדנות שמצד האמונה בהשגחת הבורא ב"ה על כל המעשים כולם, ונמדד הדבר כפי שנמשך דיבור הפה שמצד השם אדנות עם כוונת הלב שמצד השם הוי"ה, ושיום הפה והלב בדיבור התפילה יחדיו, ובה נמשכים הרחמים בדיבור התפילה ונשפעים הישועות כולם.

ועל זה אמר יהודה בגשתו ליוסף "בי אדוני" (שם בבראשית מד, יח), שרימז ואמר בזה שיש בו את האמונה בהשגחת ה' יתברך, שהיא מצד מידת המלכות והנהגת השם אדנות ב"ה, ולכך "ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני", שראוי לו להתקרב וליגש אל מדרגת יוסף, שהיא מצד מידת הרחמים והנהגת השם הוי"ה, בכדי שיהיה יכול 'לדבר דבר', שיבוא לשלימות הדיבור שבתפילה, שבזה יתקיים "ואל יחר אפך בעבדך", שלא יבוא בתפילה לעיין חלילה בדרך הנהגת מידת הדין, שהוא ענין חרון אף, בכדי שלא יבוא בתפילתו להרשיע כלפי שמיא חלילה, וכענין "כי כמון כפרעה". שקודם שמאמין האדם ברחמי ה' יתברך והוא מעיין בתפילתו בדרך הנהגת מידת הדין, יכול הוא להרשיע חלילה כלפי מעלה, על שנדמה לו שאין ממלאים משאלות לבו כרצונו וחפצו דווקא, ולכך ביקש יהודה ליגש אל

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניני דוד

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

מהי דרך הלימוד הנכונה בלימוד?

רבנו הזכיר שהדרך הנכונה בעסק התורה היא ללמוד קודם כל את המשנה והגמרא עם רש"י ותוספות בצורה יסודית, ולאחר מכן ללמוד את דברי הראשונים ופסקיהם, ורק אחר כך לעבור לפסק ההלכה בשולחן ערוך ודברי האחרונים, ולא להפך הסדר וללמוד תיכף בתחילה את דברי האחרונים. והזכיר רבנו מה שכתב החתם סופר בתשובותיו בחלק ב' יורה דעה סימן י"ד, על סדר הלימוד, שטובה ציפורן של ראשונים מכריסן של אחרונים, ויניח ספרי האחרונים ופלפולים העמוקים וחקירות שאינם צריכים לשעה, וימלא כרסו בדברי הראשונים, כי הכל צריכים למרי חטי. וגם בשאלות ותשובות נחלת שבעה בסימן נ' כתב לחכם אחד, שכל חידושיו הם דברי שגגה, אלא שדן הוא אותו לכף זכות שמאחר והתעמק ישר בדברי האחרונים טעה ושגג בלימודו, ואילו היה לומד את מקור הסוגיא בדברי הראשונים המובאים בבית יוסף, לא היה שוגג וטועה. ובזה הזכיר רבנו את חשיבות הלימוד בבית יוסף, שידועים דברי המהרש"א בחידושי אגדות לסוטה דף כ"ב עמוד א', שהמורים מתוך השולחן ערוך בלי ללמוד את מקורות הדברים הם בכלל מבלי העולם, והביא דבריו הפתחי תשובה בורה דעה סימן רמ"ב סעיף קטן ח', והזכיר רבנו שהכנסת הגדולה באבן העזר סימן י"ג בהגהות הטור סעיף קטן י' נסתפק אם מי שהורה מהשולחן ערוך בלא עיון במקורות הדברים נחשב כשוגג או כמזיד, ועל כל פנים יש להזהר בזה, וכבר כתבו כן הראשונים על ספר הרמב"ם, שאין לפסוק מהיד החזקה בלא לעיין במקור הדברים בש"ס, וכמו שכתב הרא"ש בתשובה כלל ל"א סימן ט', והביאו הריב"ש בתשובה בסימן מ"ד.

האם מי שקורא בספר תהלים נחשב כלומר בנגעים ואהלות?

רבנו הזכיר מה שאמרו חז"ל במדרש שוחר טוב מזמור א', ובילקוט שמעוני על תהלים רמז תרי"ג, שביקש דוד המלך מה' יתברך שהקורא תהלים יהיה נחשב כאילו עסק בנגעים ואהלות. והגאון הקדוש רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א בספרו נפש החיים שער ד' פרק ב' כתב שלא מצינו שהסכים הקב"ה על ידו, וכמו שאמרו חז"ל בכיוצא בזה בבבא בתרא דף י"ז עמוד א' על דוד שביקש שלא ישלוט בו יצר הרע, ולא נתן לו הקב"ה, ואפשר שגם את בקשתו זו על העוסק בתהלים לא קיבל הקב"ה. ומכל מקום אמר רבנו שבדברי רבי יהודה בר יקר בפירוש התפילה על 'ברוך שאמר' מפורש להדיא שקיבל הקב"ה בקשתו זו של דוד המלך, וכן כתב השל"ה הקדוש במסכת יומא נר מצוה אות כ"ח בפשטות. ואמר רבנו שכן יש להוכיח מדברי האשל אברהם מבוטאטש, שכתב בסימן רל"ח לגבי דין קריאת תהלים בלילה, שעל אף המבואר בדברי רבנו האריז"ל בשער המצוות פרשת ואתחנן שאין לקרוא מקרא בלילה, מכל מקום בתהלים יש להקל מפני שנחשבת קריאתם כנגעים ואהלות, הרי שלדעתו קיבל הקב"ה בקשתו של דוד.

לעילוי השכינה בלימוד התורה

רבֵּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אָבִי אָב הַרְחֵמֵנוּ, רַחֵם
נָא עָלַי וְזַכְּנֵי לְלַמֵּד הַתּוֹרָה לְשִׁמְיָה
לְכָבוֹד שְׁכִינְתְּךָ הַקְּדוֹשָׁה, וְעֵשֶׂה בְּרַחֲמֶיךָ
שֶׁתְּהִיָּה תוֹעֵלֶת לְשִׁכְיָנָה, וְשִׁיתַּמְלֵא
חֶסְרוֹן הַשְּׁכִינָה, וְשִׁיְהִיָּה תִקּוּן לְבִינָה
וְתִקּוּן לְשִׁכְיָנָה, וְעֵשֶׂה בְּרַחֲמֶיךָ שִׁיְהִיָּה
זוּג אָבָא וְאִמָּא עֲלָאִין וְזוּג יִשְׂרָאֵל סְבָא
וְתִבּוֹנָה. אָנָּא זַכְּנֵי בְּרַחֲמֶיךָ שֶׁלְמוּדֵי
יַעֲלֶה לְפָנֶיךָ, וְשִׁתּוֹרְתֵי תְּאִיר בְּשָׂמַיִם,
וְתִקְרַב הַגָּאֲלָה, וְתְּאִיר אוּרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ
בְּעוֹלָם. וְזַכְּנֵנוּ לְאֵשׁ קֹדֶשׁ שֶׁתִּשְׂרַף
וְתִכְלֶה כָּל הַסְטָרָא אַחְרָא, וְאֶזְכֶּה לְהִיּוֹת
אֵשׁ לְהִבָּה אֵלַיְךָ יִתְבַּרְךָ שְׁמֶךָ לְנֹצֵחַ.
אָמֵן נֹצֵחַ סְלָה וְעַד.

רבנו חיים, וכי כמה דקות שלמות מבקש אתה ממני, הלא זה יקר שביקרים עבורי! הנה אעשה רצונך בחפץ לב, אבל תמורת זה אבקש ממך שתקבל עליך קבלה טובה להקדיש בכל יום דקות מספר לעסוק בתורה הקדושה. ואכן נתן לו הגאון רבנו חיים מוואלוז'ין מזמנו היקר כמה דקות תמימות ועזר לו באשר היה צריך. וכאשר חלפו כמה שנים, הזדמן שוב רבנו חיים לעיירה זו, ונגש אליו אדם שהיה ניכר על תוי פניו שתלמיד חכם גדול הוא, ושאל אדם זה את רבנו חיים, האם תכירני? אני הוא זה שהקדשת לו כמה דקות תמורת שאקבל על עצמי להקדיש בכל יום דקות מספר לעסק התורה הקדושה, והנה מאותם דקות ספורות נמשכתי יותר ויותר בעבודתו אהבת התורה הקדושה, עד שזכיתי להימנות מיושבי בית המדרש...

סיפור לשלחן שבת

מעשה נפלא סיפר רבנו הגאון הינוקא שליט"א מעוצם מעלת ניצול הזמן. שפעם הזדמן הגאון רבנו חיים מוואלוז'ין לאיזו עיירה והיה עסוק מאד בצרכי מצוה, ובתוך כדי הדברים ניגש אליו איזה אדם כפרי פשוט מבאי העיירה וביקש שיפנה עבורו רבנו חיים כמה דקות עבור איזה ענין שצריך הוא להתיעץ איתו, והשיב לו הגאון